

עמוס בן גרציה ז"ל
עמראללה בן זולכיה ז"ל
עדנה בת שוקת ז"ל
אבנר בן מייסה ז"ל
יוג' בן מרים ז"ל
מזל בת רות ז"ל

לרפואת

מיטל שמחה בת עליזה
עשור בן אסתר
אתי בן יוסף

הרב שי עובד שליט"א
ראש כולל "חיים שאל" ע"ש מרן החיד"א זיע"א

בית עובד

הארץ הטובה!

מנושאי השיעור:

מה רוצים מהמרגלים? | דירה 5 מיליון.. | המקום הכי בטוח בעולם! | הניסיון האחרון | להעריך את ארץ ישראל | למי הקב"ה מכיר טובה?!

לו ומתנו במדבר, ולמה ה' מביא אותנו לארץ הזאת, להפיל אותנו בחרב, נשינו וטפנו. ויאמרו איש אל אחיו נתנה ראש ונשובה מצרימה". המרגלים הצליחו להשפיע על כל העם ולדבר לשון הרע על הארץ ועל הקדוש ברוך הוא.

בספר דברים כתוב "ותרגנו באהליכם ותאמרו בשנאת ה' אותנו הוציאנו מארץ מצרים". רבותינו במדרש אומרים - זה שאמר הכתוב 'תרגנו באלוקים', תרתם גנות הארץ שקרא הארץ הטובה. הקדוש ברוך הוא קרא לארץ 'הארץ הטובה'. והם באו ודיברו עליה לשון הרע. הגמרא בערכין דף ט"ו אומרת - בוא וראה כמה גדול כוחו של לשון הרע, שבכיה של דורות נגזר עליהם כשדיברו על ארץ ישראל.

"וישובו מתור הארץ מקץ 40 יום, וילכו ויבואו אל משה ואל אהרן ויספרו לו ויאמרו באנו אל הארץ אשר שלחתנו וגם זבת חלב ודבש וגו'". המרגלים אומרים למשה רבנו, באמת הארץ ששלחת אותנו היא ארץ זבת חלב ודבש! "אפס כי עז העם הישב בארץ והערים בצורות גדולות מאד וגם ילידי הענק ראינו שם" הם אומרים למשה רבנו ולכל העם - לא נוכל לעלות אל העם כי חזק הוא ממנו. "ויוציאו דִּבְתֵּי הָאָרֶץ אֲשֶׁר תָּרוּ אוֹתָהּ עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר, הָאָרֶץ אֲשֶׁר עָבְרָנוּ בָּהּ לְתוֹר אוֹתָהּ אוֹכֶלֶת יוֹשְׁבֶיהָ, וְכָל הָעָם אֲשֶׁר רָאִינוּ בְּתוֹכָהּ אַנְשֵׁי מִידוֹת וְגו'" עם ישראל שומעים את זה, "ותישא כל עדה ויתנו קולם, וילינו על משה רבנו,

מה רוצים מהמרגלים?

לשמה היה מחנק בארץ. השם הבטיח ארץ טובה, והם נכנסים לשם, ויש מחנק.

אז רבותינו שואלים, מה רוצים מהמרגלים? ולמה היה להם גם כן עונש כזה כבד שמתו במדבר מיתה משונה, וגם אין להם חלק לעולם הבא, השם ירחם. איפה הייתה הטעות של המרגלים? אומר הרב זביחי דבר פלא² - ארץ ישראל, זו ארץ מיוחדת, זו ארץ רוחנית. זה לא סתם ארץ. כמו שיש ירושלים של מעלה, ירושלים של מטה, ארץ ישראל יש לה בחינה רוחנית. וארץ ישראל היא באמת ארץ טובה, אבל תלוי מתי היא טובה, לא תמיד היא טובה.

מתי ארץ ישראל נקראת הארץ הטובה שהבטיח הקדוש

רבתינו שואלים, המרגלים שיקרו או שסיפרו מה שראו? הם לא שיקרו. באמת היא הייתה ארץ אוכלת יושביה. איך שהם באו לשם הם ראו לוויית. היה שם ענקים, מה זה ענקים, נפילים וענקים! הם אמרו מה שהם ראו. אז חז"ל שואלים, על מה כל הכעס על המרגלים? נכון שהם אמרו "לא נוכל לעלות", לא ביקשנו ממך פרשנות, מה אתה מפרש? מה הקדוש ברוך הוא אמר להם? ארץ טובה היא. אבל היה להם פחד פחדים. רואים שם אנשים ענקים, נפילים, מתים, פחדו. "מה, אנחנו נכנס לפה? מה נעשה פה? מי יכול לשרוד במקום כזה?". באמת זה גם מה שהם ראו, 'היינו כחגבים בעיניהם'. איך תכבוש אותה? אתה כמו חגב לעומתם, איפה תיכנס לשם? וגם אם היית מצליח לכבוש, הארץ אוכלת את יושביה. כשהם הגיעו

1 רש"י כתב שכל דבר של שקר אין בו אחיזה, צריך שיהיה משהו של אמת.

2 שו"ת עטרת פז בחלק א', אבן העזר.

ומלחמות ומתים. איפה מה שהוא דיבר, מה שהוא הבטיח לנו? איפה הארץ הטובה?!

ברוך הוא? יש כל כך הרבה פסוקים בתורה: "ארץ אשר לא במסכנות תאכל בה לחם", "ארץ זבת חלב ודבש". כל כך הרבה הבטחות. הם נכנסו ולא ראו כלום. רק פחד וענקיים

דירה 5 מיליון..

העגלים האלה?" אמרו לו "הרב, זה לא עגלים. זה אשכולות של ענבים". הוא השתגע, אמר "כזה ענבים מוציאה ארץ ישראל?" גער רבי יהושע בארץ ואמר לה "ארץ ארץ, הכניסי פירותיך. למי את מוציאה פירותיך? לאלו שעומדים עלינו בחטאינו?" לשנה הבאה האשכולות הפכו להיות כמו עיזים קטנות. הגיע לשמה רבי חייא. אמר "תגידו, מה זה העיזים הקטנות האלה שמה?" אמרו לו "תלך מפה הרב.. אתה באת במקום הרב שבא שנה שעברה? הוא צעק על הארץ והפסיקה להוציא לנו גפן..". רבותינו אומרים, מתי הארץ היא ארץ שמוציאה פירות? כשיש לומדי תורה בארץ, כששומרים תורה ומצוות. המרגלים נכנסו לארץ, לא היה תורה בארץ. כשאין תורה בארץ, מה רואים? רואים נפילים, רואים ענקיים, רואים ארץ אוכלת יושביה, זה כשאין תורה. אבל כשיש תורה, זה ארץ זבת חלב ודבש. השם יתברך מתפאר בתורה שלו.

עכשיו תראו דבר פלא: הרמב"ם כותב בהלכות מלכים **"כל השוכן בארץ ישראל עוונותיו מחולים שנאמר, 'ובל יאמר שכן חליתי העם היושב בה נשא עוון'. ואפילו הלך בה ארבע אמות, זוכה בה לחיי העולם הבא"**. לשון הרמב"ם. למה השם יתברך כל כך נתן לנו פריבילגיה כזאת בארץ? ארץ ישראל זה הפלטין שלו, זה הארמון שלו. ולא דומה מי שחוטא בארץ ישראל למי שחוטא בחוץ לארץ. מה הוא הבטיח לנו בארץ? "ארץ זבת חלב ודבש, ארץ אשר לא במסכנות תאכל בה לחם, נחלי מים וכו'". הוא מבטיח ארץ נפלאה. אלא מה, מתי הארץ הופכת להיות טובה? כשאנחנו שומרים בה תורה ומצוות.

אלא רבותי, הגמרא בעבודה זרה אומרת - מתי ארץ ישראל נקראת ארץ הטובה? כשיש שמה תורה ומצוות. כשלומדים תורה ושומרים מצוות, אז זאת הארץ הטובה. מי שיסתכל בהיסטוריה, כל זמן שעם ישראל לא היו בארץ, הארץ הייתה שממה ושממון, אף אחד לא הצליח להפריח אותה. הגיעו היהודים, התחילו לשמור תורה ומצוות, איך הארץ פורחת. דירה ארבע, חמש מיליון. בן פורת יוסף. איזה צפיפות, תראה איזה הצלחה יש בארץ. מי עושה את הארץ טובה? הארץ הטובה זה מתי שיש בה מצוות ותורה.

הרב זביחי אומר משל, יש אדם שמוכר דירה³, הוא אומר לקונה "יש לך שמה אוויר, מה זה אוויר? ארבע כיווני אוויר, איזה נוף, איזה מקום, משהו, אין דברים כאלה. אתה לא צריך מזגן אפילו בקיץ!" טוב, בן אדם קנה את הדירה, נכנס לדירה, ורבותי, אי אפשר לנשום שם.. הכל חשוך, אי אפשר לנשום שם, הכל צחנה מסריחה. הוא אומר "מה זה זה? זה מקח טעות, עבדו עליי! זה דירה ארבע כיווני אוויר, נוף, אוויר טוב? חנוק וחם ומסריח". בא למוכר, אומר לו "מה קרה?" "תראה את הדירה, מסריחה, סגורה". אומר לו "טיפש, תפתח את החלונות.. תפתח את החלונות, תפתח את הווטרינה, את התריסים, פתח את הכל" הו, נהיה אור, נהיה נוף, נהיה אוויר. כשיש את לומדי התורה בארץ ישראל, מה ארץ ישראל הופכת להיות? איזה כיווני אוויר, איזה נופים, איזה מקום יפה, איזה טוב⁴.

הגמרא מספרת⁵, פעם אחת רבי יהושע בן לוי הגיע למקום בשם גבלה - זה השם של המקום - ואז הוא ראה מרחוק עגלים גדולים. הוא לא ידע מה זה. הוא אמר להם "מה זה

המקום הכי בטוח בעולם!

עכשיו תראו דבר פלא. מי גורם את כל הנחת פה בארץ? מי עושה את כל הטוב פה בארץ? לומדי התורה, מי שקובע עיתים לתורה, מי שיושב ועוסק בתורה, מי שמוסר נפש על התורה. את מי הכי רודפים עכשיו בתקופה הזאת? הכי הרבה רודפים אותם.. תראו איזה כוח יש לו לשון.

זה מה שהם רוצים לעשות, לעצור את לומדי התורה, להפסיק את לימודי התורה, שיפסיקו ללמוד תורה ויהפכו להיות כמותם, כמו אלה שגורמים לצחנה בארץ. כל מה

מה הארץ הכי בטוחה בעולם? אין מקום יותר בטוח בעולם מארץ הזאת. התורה אומרת, "וישבתם לבטח בארצכם". בכל מקום בעולם אתם לא בטוחים, רק בארץ ישראל. כל הטילים, כל הסקאדים, כל המלחמות, לא משנה, היא הארץ הכי בטוחה לכם. מתי היא הארץ הכי בטוחה, הכי טובה, הכי יפה, הכי נוחה, הכי נעימה? חז"ל אומרים, ברגע שיש פה לימוד תורה, יש עסק התורה. התורה מטהרת את האוויר של ארץ ישראל. מטהרת את האוויר.

3 כמה הדירה? מבצע, שלוש מיליון..

4 הסבא מקלם כותב שרק מי שיש לו זכות לימוד התורה וזכות אהבת ארץ ישראל, הוא רואה את הטוב של ארץ ישראל. אבל מי שרחוק מתורה ומצוות, הוא רק ידבר לא טוב על ארץ ישראל, זה במוחין של הבן אדם. רק מי שיודע להעריך את ארץ ישראל יקבל פלטין טוב בארץ ישראל.

5 במסכת כתובות בדף ק"ב.

שלו. מי פותח את החלונות, מקנח, מאוורר, מנקה אחריו? לומדי התורה ותומכי התורה.

אומר הרמב"ן "אל תטמאו בכל אלה, כי בכל אלה נטמאו הגויים אשר אני משלח מפניכם, ותטמא הארץ ואפקוד את עוונה, ותקיא הארץ את יושביה". שואלים רבותינו, אם הארץ מקיאה את יושביה, כמה מחללי שבת, כמה רודפי תורה, כמה אנשים שהם נגד התורה, למה הארץ לא מקיאה אותם? אה רבותי?! ואדרבה, הם קמים על לומדי התורה.. שהם חיים פה בזכות לומדי התורה, וכל הזכות של הקיום זה בזכות לומדי התורה. הרמב"ן כותב שמי שלא שומר תורה ומצוות בארץ ישראל, הארץ מקיאה אותו. אז למה הארץ לא מקיאה אותם באמת? איך יש להם פה עדיין את הכוח ההישרדות הזאת?

שיש להם אוויר בארץ, כל מה שהם נושמים בארץ, כל מה שטוב להם בארץ זה בזכות דבר אחד, בזכות עמלי התורה. מי שעומל בתורה, מי שעוסק בתורה, מי ששומר תורה ומצוות כאן בארץ.

הרמב"ן כותב, זה מה שנקרא משיב רעה תחת טובה. אתה נושם פה, מה שאתה מצליח לנשום פה, זה בזכות לומדי התורה. איך קמים היום על לומדי התורה?! איזה פלא זה.. איך יכול להיות דבר כזה? ואתם חושבים שהם לא יודעים את זה רבותי? כולם יודעים את זה. כולם יודעים שכל הארץ הזאת עומדת אך ורק על לומדי התורה ומחזיקי התורה, שומרי התורה ומצוות פה. אדם שמחלל שבת בארץ ישראל זה כמו שהוא נכנס לפלסטיין של המלך ומטנף לו את הפלסטיין בתוך בתוך ההיכל

הניסיון האחרון

אומר המגיד ממזריטש, למה הם עשו תשובה והתשובה לא התקבלה? בסדר, דיברו לא יפה על ארץ ישראל. נו, מה הבעיה, חזרו בתשובה על זה? מביא הרב משל - היה אדם אחד שהיה עשיר מופלג והיה לו בת, והוא חיפש חתן לבת שלו. היו לו שתי הצעות. הצעה אחת של אחד עשיר מופלג כמוהו, אבל הילד שלו על הפנים. ילד שובב, לא משהו. מאידך, היה רב אחד עני מרוד, והיה לו בן, תלמיד חכם מופלג, בעל מידות מופלגות. הביאו לו את שתי ההצעות, אבל העני לא נותן כלום לחתונה, לא נדוניה, לא כלום, הכל על העשיר, האבא של הבת. הוא לקח את שתי ההצעות וכמובן, מה הוא יקח? את העשיר בן בליעל או את העני, שהוא בעל מידות טובות, תלמיד חכם? כמובן לקח את התלמיד חכם, "אותו אני רוצה".

אמר לו הת"ח העני "טוב, אבל תדע לך, כמו שסיכמנו - הכל עליך". הוא לא מוציא כלום, אין לו כלום לתת. אמר העשיר "אין לי בעיה עם זה, אבל אני רוצה שתקנה את הטבעת לכלה". אמר לו הת"ח העני שגם טבעת הם לא יכולים לקנות. אמר "מה, גם טבעת הוא לא יקנה? אם ככה אני מבטל את השידוך". טוב, ביטל את השידוך. השדכן שמע ככה, חזר אליו, אמר לו "תגיד לי, מה אתה טיפוש? מוצאים לך פה הצעה, בן של רב גדול, תלמיד חכם, אתה קונה עולם הבא בזה. בשביל טבעת אתה כך עושה ככה עם הגאווה שלך? תתפשר איתם, תיקח אותו, תחטוף אותו!" הוא חשב, אמר "באמת, מה, אני טיפוש? בשביל טבעת אני מתעקש איתם? יאללה, תגיד לו גם את הטבעת לבת שלי אני קונה, תביא אותו". הלך השדכן לרב, אמר לו "כבוד הרב, הוא חזר בו, הוא רוצה". אמר לו "עכשיו אני לא רוצה". אמר לו "למה עכשיו אתה לא רוצה?!" אמר לו תדע לך, אם הוא בשביל טבעת

תשמעו דבר פלא. הזוהר אומר "ארץ ישראל נקנית בייסורים". מה זה ייסורים? היוקר יאמיר. לומדי התורה בימות המשיח יהיו נרדפים. האמת תהיה נעדרת. הרמב"ן כותב שכיוון שארץ ישראל נקנית בייסורים, אז הקדוש ברוך הוא שותל רודפי תורה בארץ כדי לקרב את הגאולה. כלומר הקדוש ברוך הוא שותל כאן, הוא ממש שם כאן רודפי תורה, כדי שהאדם יגיד "תשמע, עזוב אותי מהארץ, מה אני צריך את הארץ הזאת?" אנחנו משתדלים בתורה, עמלים בתורה, רוצים להחזיק בתורה. היוקר כל כך מאמיר, כל כך הרבה מכבידים עליהם, אם זה בשכירות, אם זה בכמה האוכל התייקר, כמה מכבידים עליהם.. למה? כי זה עכשיו הבידור האחרון של הבן אדם. הבירור האחרון של הדור שלנו עכשיו, זה דווקא בארץ ישראל, רבותי, דווקא פה. וכשאדם יראה את אלה שהם רודפי התורה, כמה יש להם הצלחה, ואת הנרדפים, כמה קשה להם, ובמוחין שלו הוא צריך עכשיו להילחם על האמונה. ואז אנחנו רואים הרבה דברים שלפעמים גם לא מסתדר לבן אדם. הוא אומר איך יכול להיות ככה? תדע שזה הניסיון של הדור האחרון שלנו. זה הניסיון האחרון.

אתמול בשיעור שאלנו, למה התשובה של המרגלים לא התקבלה? תדעו לכם, צריך להזהר בדבר הזה מאוד מאוד: רבותינו אומרים שמי שלא יודע להעריך את ארץ ישראל, מי שמדבר גנות על ארץ ישראל, אין לו זכות לזכות לארץ ישראל. כלומר, המרגלים עשו תשובה, אבל כיוון שלא העריכו מספיק את ארץ ישראל, אז אין להם זכות לגור בארץ ישראל. יכול להיות אדם שיגור פה, בגוף הוא יגור כאן, אבל לא יהיה לו טוב בארץ ישראל. תמיד יהיה לו צפוף, ולא נוח, ולא נעים, למה? כי אין לך זכות לגור בארץ ישראל. אדם שגר בארץ ישראל הכוונה שנוח לו, טוב לו בארץ. הוא אוהב את הארץ.

יקבל תורה". ככה אמר לו.

ביטל תלמיד חכם, ורוצה להתחתן עם בן בליעל, אז הוא לא יודע להעריך תורה. מי שלא יודע להעריך תורה, לא

להעריך את ארץ ישראל

ככה מרן פוסק. אז שואלים חז"ל, רבי אמי ורבי אסי, מה אתם עושים? באמצע הלימוד, אתם יודעים מה זה להקים בית מדרש שלם באמצע הלימוד, להעביר אותם מהצל לחמה, מהחמה לצל, באמצע לימוד תורה, למה ככה הם עשו?

כותב מרן הבן איש חי בבן יהודע פלאות: שלא יהיה להם חם בארץ, ויגידו לא נעים בארץ, חם לנו קצת. שלא יהיה להם קר בארץ ויגידו קר לנו קצת. ויצא לשון הרע על הארץ ולא יהיה זכאים להיות בארץ! לכן היו תמיד דואגים שיהיה נוח לתלמידים, כי הם בארץ ישראל, שיהיה להם נוחות שלא יהיה להם במחשבה אפילו רק איזה ערעור על ארץ ישראל. אתם שומעים? עסק התורה עושה פה מזג אוויר טוב, עושה פה נעימות, עושה פה בריאות, עושה פה פרנסה. אם לא היה לימוד התורה, זאת ארץ אוכלת יושביה.

רבנו האר"י כותב בתחילת שער עץ חיים בשער הכללים שהשם ברא את העולם כדי להיטיב עם הבריות. ולבני ישראל נתן את ארץ ישראל כדי להיטיב איתם בארץ. הקדוש ברוך הוא נקרא טוב, והוא ברא את העולם ואת עם ישראל כדי להיטיב איתם, זו התכלית. ואיפה מטיבים איתם? איפה ההטבה הכי טובה יכולה להיות? דווקא בארץ ישראל.

למי הקב"ה מכיר טובה?!

לכן אדם צריך להיזהר מאוד, שגם במחשבה לא תהיה מחשבה רעה על ארץ ישראל. חז"ל אומרים שהמרגלים דיברו לשון הרע על עצים ואבנים, ואיבדו את העולם הבא שלהם, בר מינן. כמה אדם צריך להיזהר לשמור על הפה שלו על ארץ ישראל, לא לדבר עליה, לא על הכבישים, לא על המדרכות, לא על הלכלוך, ולא על האוויר ומזג האוויר. לא לדבר על ארץ ישראל, להיזהר. המרגלים איבדו את העולם הבא שלהם כשדיברו על ארץ ישראל, על הארץ שהבטיח הקדוש ברוך הוא לעם שלו.

ממילא כשאדם זוכה להכיר בטובת ארץ ישראל, לראות את הטוב של ארץ ישראל, בפרט שאנחנו זכינו לשמור תורה ומצוות בארץ ישראל. איזה זכות זאת, איזה זכות זה לשמור שבת פה בארץ ישראל! לקבוע עתים לתורה בארץ ישראל! מטהרים לקדוש ברוך הוא את הפלטין שלו, והקדוש ברוך הוא כביכול בהכרת הטוב לאותו אחד. איזה זכות גדולה

חז"ל אומרים: מי שלא יודע להעריך את ארץ ישראל לא יזכה לארץ ישראל. אתה יכול לגור בה, אבל אתה לא תזכה לארץ ישראל. לא יהיה לך טוב בארץ, יהיה לך הרבה תלונות, לא תרגיש נוח בארץ. לא תזכה לאוויר המחכים של ארץ ישראל. אתם יודעים, רבי נתן צבי פרנקל, כשהוא בא לארץ ישראל, כשהיה הולך עם התלמידים, היה לוקח אבנים, מרים אבן, שם אותה בצד. שאלו אותו, מדוע הוא מתעסק עם אבנים? אמר להם "זה לא יפה כשבפלטין של מלך יש אבנים בדרכים". רבי אליהו לופיאן לעולם לא ירק בארץ. למה? הוא אמר - "אסור לירוק בארון קודש!"

תשמעו גמרא מעניינת. הגמרא בכתובות מספרת שרבי אמי ורבי אסי היו לומדים עם תלמידים רבים. בקיץ, הם היו מקימים את התלמידים שלהם כשהיה שמש, מפסיקים את הבית מדרש באמצע ועוברים איתם ללמוד במקום שיש צל. ובחורף, הם היו מפסיקים את הלימוד באמצע, מקימים אותם ועוברים למקום שיש קצת שמש. ומה הבעיה?

יש שולחן ערוך בסימן רמ"ו. מרן כותב, אם אדם מתעטש באמצע בית המדרש לא אומרים לו אסותא⁶. למה לא אומרים אסותא באמצע לימוד? ביטול תורה. אתה באמצע הלימוד אומר לו לבריאות, אסותא, זה ביטול תורה, אסור.

6 מה זה אסותא? לבריאות.

אותה. איזה זכות יש להם האנשים האלה!
אתם מבינים, אדם שזוכה ללמוד פה תורה, לעמול בתורה,
להחזיק פה בתורה, לעתיד לבוא הקדוש ברוך הוא כביכול
חב לו טובה על מה שהוא עשה איתו. תבינו איזה זכות יש
לנו, אנחנו צריכים לשמוח בדבר הזה. כמה לשמוח במתנה
שהשם יתברך נתן לנו. יהי רצון שנזכה בעזרת השם לגאולה
שלמה, ברחמים, בקרוב, אכ"ר.

הדבר הזה. רק מה, ארץ ישראל נקנית בייסורים. יש רדיפה
על עולם התורה עכשיו, על לומדי התורה, על שומרי
התורה, יש רדיפה קשה. לא להתבלבל מזה. זה הברור
האחרון של הדור שלנו עכשיו. ואנחנו זכינו להיות בצד של
הבורא יתברך. זה הזכות הגדולה שלנו, להילחם על הבית
של הקדוש ברוך הוא. אשרי עם ישראל! הולכים ומקימים
כל מיני ישובים ביהודה ושומרון, בשטחים, איזה מסירות
נפש, להציל את הארץ של הקדוש ברוך הוא, שלא יטמאו לו